

Innhold

Direktøren	3
Avfallshåndteringen	4
Vannverket	6
Energigjenvinning	8
Renseanleggene	10
Biogassanlegget	12
Forretningsområder	13
Åpne FREVAR	14
Styret	16
Beretning	17
Regnskap	19
Noter til regnskapet	21
Revisor	26

Direktøren

FREVAR KF eier, driver, vedlikeholder og utvikler kommunens anlegg innen behandling av avfall, rensing av avløp og produksjon av drikkevann. Vi er et foretak med fokus på drift, utvikling og vekst basert på våre kjernevirksomheter, vår kompetanse og våre anlegg.

Om året som har gått

I mars 2016 vedtok bystyret i Fredrikstad FREVARs nye strategi. Styret ved FREVAR KF har brukt de siste to årene på en verdiskapende strategiprosess. Det er klare mål innen våre virksomhetsområder. Det er en tydelig satsning med fokus på gode miljøprestasjoner.

FREVAR har gjennom året 2016 startet opp større prosjekter i tråd med FREVARs strategi:

- Aktivt kull som rensetrinn på vannverket.
- Ny røkgassrensing på energigjennvinningsanlegget.
- Medarbeiderskap i organisasjonen.

Alle vil bidra til å bedre resultatene innen den tredelte bunnlinjen miljø, økonomi og samfunn.

Sirkulær økonomi er en viktig fellesbenedevnelse som blir stadig mer brukt. Avfalls- og gjenvinningsbransjen lanserte på årets avfallskonferanse i Tromsø et veikart for den sirkulære økonomien. Avfallsbaserte råvarer er viktige bidrag til den sirkulære økonomien, og FREVAR fremmer en samfunnsansvarlig og kretsløpsbasert ressursutnyttelse av avfall.

FREVAR har sammen med Fredrikstad kommune, MOVAR IKS, Halden kommune og Sarpsborg kommune i 2016 utredet muligheter for etablering av et ettersorteringsanlegg for avfall. Samarbeidet er tuftet på ønsket fra partene om å legge til rette for gode miljøprestasjoner hos sine innbyggere, samt for å møte framtidens strenge krav til materialgjenvinning. Det oppleves stor vilje til å diskutere sirkulærøkonomi og gjennomføring i praksis. Det skal i 2017 legges frem sak for politisk behandling vedrørende investering i og drift av et slikt anlegg.

FREVAR er et teknologidrevet foretak og digitaliseringen av våre aktiviteter fortsetter. Nytt intranett «Tåka» ble lansert med «releasefest», og opplæring vil pågå gjennom 2017. Med de nye IT-verktøyene kan vi enklere forbedre arbeidshverdagen og oppnå økt

effektivitet i tråd med foretakets utvikling. Nytt elektronisk avvikssystem tas i drift, og viderefører og forbedrer et viktig verktøy for foretakets utvikling.

Samarbeidet mellom bedriftene på Øra industriområde fortsetter med full kraft. FREVAR-styret og styret ved Borg havn IKS har hatt et første felles møte for å diskutere mulige samarbeidsområder. Videre ble den tredje utgaven av Øra-konferansen gjennomført i regi FREVAR/Fredrikstad kommune, næringsforeningen og industrielle aktører på Øra. FREVAR har inngått avtale med NOKAS om beredskap. Dette er et forpliktende samarbeid mellom flere Øra-bedrifter, som sammen løser oppgaver bedre enn om vi opptrer individuelt.

2016 har oppsummert vært et aktivt år med utvikling innen alle våre virksomhetsområder. Vi takker alle kunder og samarbeidspartnere for konstruktivt samarbeid.

Vi gleder oss nå til å fortsette å produsere resultater innen den tredelte bunnlinjen (miljø, økonomi, samfunn) som er sentrale elementer i den sirkulære økonomien.

Avfallshåndtering

Sortering, gjenbruk, gjenvinning, bærekraftig deponering – avfallshåndtering for fremtiden.

Områder

Oppgavene i avdelingen er mangfoldige. Områdene er oppdelt i blant annet intern transport, drift av gjenvinningsstasjon, mellomlagring, deponidrift, kompostering, håndtering av farlig avfall og mottak av forurensede masser.

Gjenvinningsstasjonen

Gjenvinningsstasjonen tar imot farlig avfall og sortert grovavfall fra husholdningene i Fredrikstad kommune.

Året har vært utfordrende og interessant. Det har blant annet blitt innført nye regler for mottak av avfall til gjenvinningsstasjonen.

Morgenstemning

Nye regler

Det har vært en stor økning av antall firmabiler til gjenvinningsstasjonen de siste årene. Gjenvinningsstasjonen er ikke beregnet for næringsavfall. Unntaket er mindre mengder med farlig avfall. Uten nye regler var det vanskelig å avvise firmabilene. Fra nyttår ble det blant annet innført mengdebegrensning pr. lass (3m³) og lengde på bil og henger (9 meter). Dette førte til motstand blant enkelte, men flertallet var positive til/godtok ordningen.

Informasjon om kommende endringer ble satt i gang i 2015. Informasjonen ble gitt i form av annonser, skilt, flyers og veiledning. For å sikre størst mulig gjennomføringsevne, ble det tidlig nedsatt en aktiv arbeidsgruppe med representanter fra berørte avdelinger. Alle involverte på FREVAR og Teknisk drift har samarbeidet meget bra og resultatet vises i grafen under.

Andre tiltak

- For å øke sikkerheten er det satt opp nytt gjerde mot containerne for sortert avfall.
- Det er malt på «gangfelt» mot alle containerne for å markere at det ikke skal rygges helt inn til gjerdet.
- Nye skilt ved alle containere, med sorteringsanvisning på 3 språk.
- Ny truck.

En besøkende som slo seg ned ved gjenvinningsstasjonen i flere dager.

Deponi

Det er planlagt at deponiet skal opp til 18 meter på det høyeste. Deponiet ligger på opptil 30 meter med marin leire. Området er omringet av sigevannsledninger og membran. Deponiet ligger lavt i forhold til høyde over havet og det er derfor nødvendig med flere pumpestasjoner for å føre sigevann og overvann til renseanlegget hos FREVAR.

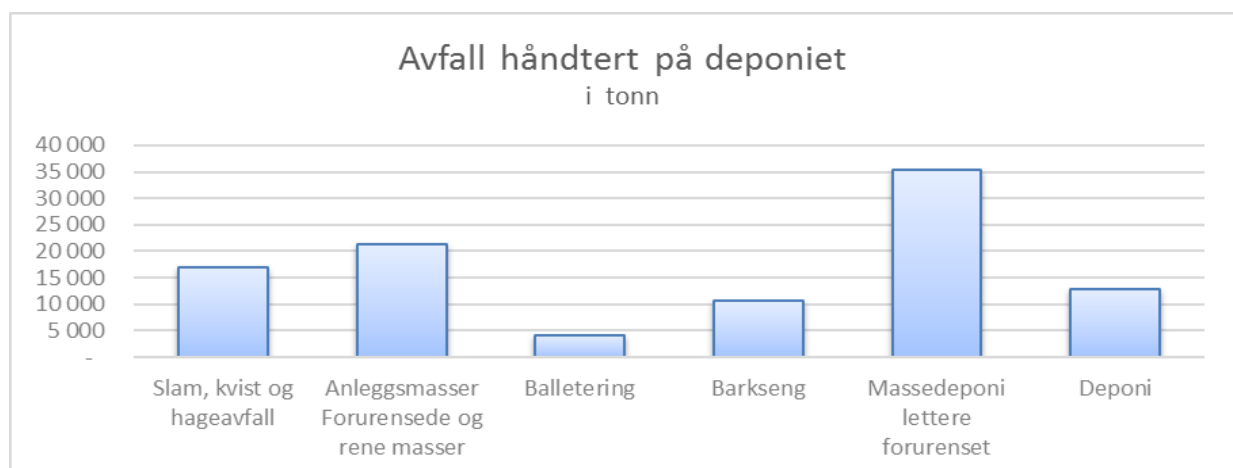

Deponiet mot sør

Mottak av masser og avfall til deponi medfører stadig endring av «terrenget» og håndteringsområder må flyttes.

Pågående og ferdige prosjekter

- Utvidelse av område for mellomlagring av avløpslam.
- Ny tipp for ordinært avfall.
- Nytt område for mottak av forurenset masse.
- Nytt område for mellomlagring av bunnaske.

Vannverket

Vann er vårt viktigste næringsmiddel. FREVAR skal produsere nok vann og godt vann til Fredrikstad kommunes innbyggere.

Vannets vei

Vannverket har Glomma som råvannskilde. Råvannsinntaket ligger i Vestvannet/Isnesfjorden, en biarm av Glomma. Det er en terskelfjord, og vannet skiftes ut ca. to ganger i året. Fra Vestvannet graviterer vannet igjennom en 3 km tidligere tømmertunnel ned til et silhus. Videre renner vannet ved selvfall ca. 2,5 km inn til en råvannspumpestasjon. Fra pumpestasjonen løftes vannet ca. 60 m opp gjennom en ca. 2 km lang pumpeledning, og videre med selvfall i en 3 km rørledning ned til et silhus med mikrosil ved Borredalsvannet. Deretter videre med selvfall inn til vannverket. Borredalsvannet er et råvannsreservoar som er en del av vannverkets råvannsforsyning.

Vannverket er et fullrenseanlegg med koagulering, flokkulering, sedimentering, filtrering og desinfisering. Det benyttes aluminiumsulfat som fellingkjemikalium, polymer som hjelpekoagulant, natronlut til pH-justering og kloramin til desinfisering. Koagulering og sedimentering er delt i 2 paralleller, mens filtrene er delt i 8 enheter. Filtrene er tomediafiltre med 0,65 m støttegrus og sand, og 0,8 m filtralite. Prosessen overvåkes og reguleres av et avansert prosesskontrollsystem.

Vannkvalitet og kontroll

Vannkvaliteten på råvann og rent vann overvåkes kontinuerlig. Det blir tatt vannanalyser hvor resultatene fortløpende blir overført til dataskjerm i kontrollrommet. I tillegg utføres det et prøveprogram for analyser i henhold til Drikkevannsforskriften.

I 2016 har det vært normale og stabile forhold på råvannet. Det har vært gjennomført arbeider med rørledningene til og fra høydebassengene på Høyfjell, og ny forsyningsledning (ringledningen) til Fredrikstad kommune. Vannverket har i perioder blitt driftet alternativt. Det har vært produsert vann rett fra vannverket til ledningsnettets utenom høydebasseng og/eller UV-anlegget. Samtidig har det vært mye håndtering av rørledninger. Til tross for dette har vannet vært stabilt godt. Resultatene for det ferdig produserte at drikkevannet, er godt innenfor gjeldende drikkevannsforskrift, og av god kvalitet.

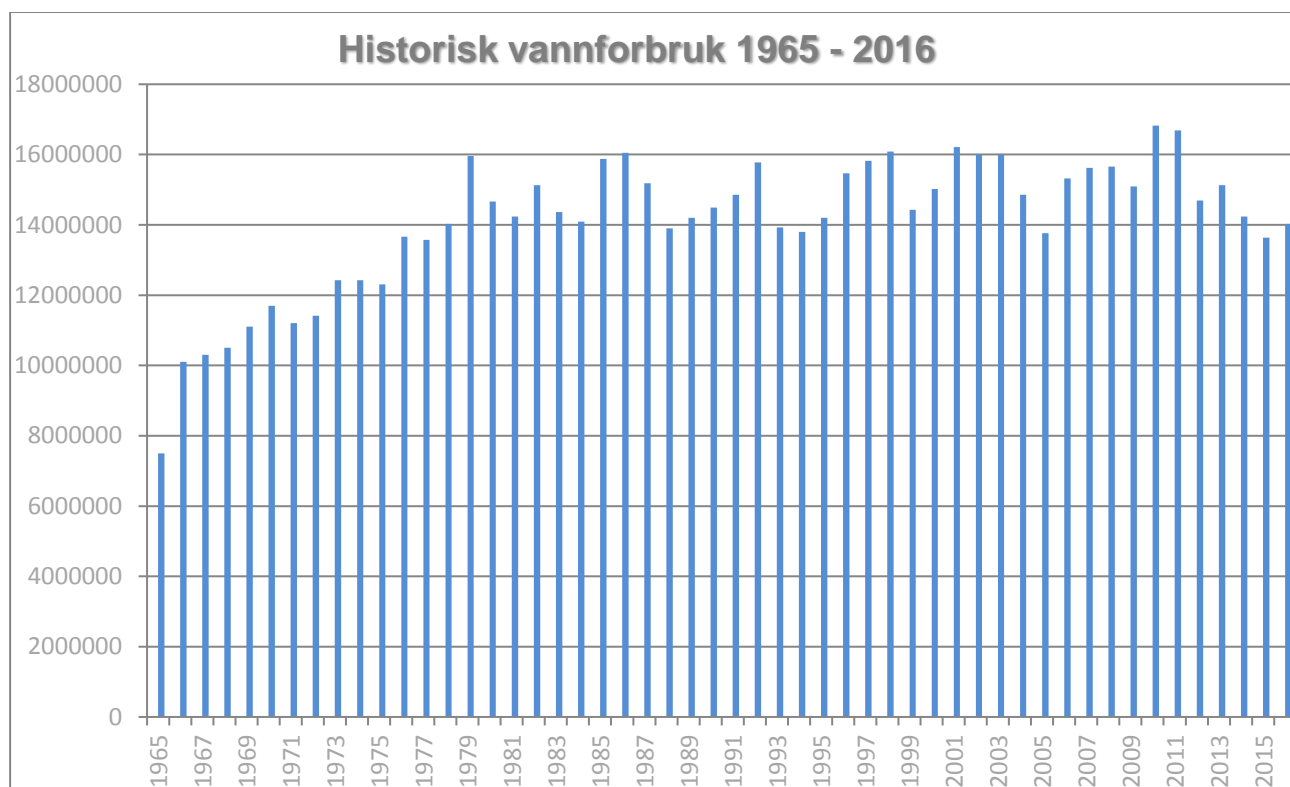

Vannproduksjon og avløp

Driftsdata

	2013	2014	2015	2016
Produsert mengde (m ³)	15 130 361	14 234 997	13 638 660	14 773 617
Internt bruk (m ³)	673 052	670 855	785 228	750 000
Solgt vann (m ³)	14 457 309	13 564 142	12 853 432	14 023 617

Vannproduksjonen har økt betydelig fra den gangen vannverket var nytt. Hovedårsakene er økt industrivirksomhet, flere abonnenter og det moderne menneskets behov og atferd.

Vannproduksjonen 1965-2016 (inklusive Tvetervann 1995-1999)

Energigjenvinning

Avfallet – en viktig energiressurs. FREVAR brenner for miljøet!

Bærekraftig avfallshåndtering

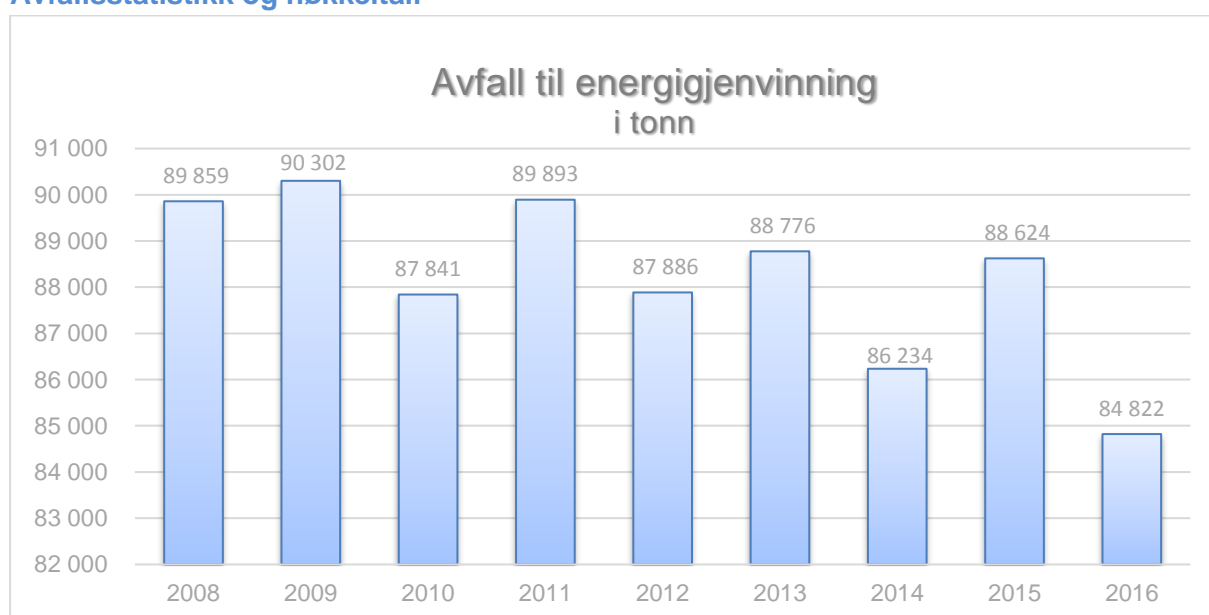
Et tilbakeblikk på driftsåret 2016 viser at drift og produksjon har vært i god overensstemmelse med forventede resultater. Til tross for tidens tann har anleggene fortsatt høy driftsregularitet og høy energiutnyttelsesgrad.

Det ble energigjenvunnet 84 822 tonn avfall og derav produsert 231 GWh. Total leveranse av prosessdamp til industri og fjernvarme utgjør ca. 186,6 GWh. Restenergien utnyttet i egne anlegg.

Totalt levert fra kjelesystem

År	Mengde (tonn)	Produsert energi (GWh)	Energi-utnyttelsesgrad (Gj.v.-prosent)	Tilsv. tonn fyringsolje	Redusert tonn CO ₂
2016	84 822	231	97,2	19 477	63 994
2015	88 624	232	96,6	19 562	64 274
2014	86 234	230	98,6	19 393	63 720
2013	88 776	226	98,6	19 056	62 611
2012	87 886	207	96,7	17 454	57 348
2011	89 893	217	96,3	18 297	60 118
2010	87 841	222	96,2	18 718	61 503
2009	90 302	225	94,8	18 971	62 334

Avfallsstatistikk og nøkkeltall

Økning og nedgang i antall tonn energigjenvunnet avfall i perioden 2008-2016

Anleggets miljøstandard

ISO 14001 er et styringsverktøy som medvirker til at avdelingens aktiviteter som påvirker miljøet overvåkes og kontrolleres kontinuerlig. Miljøstyringssystemet har også føringer som kan integreres med andre krav til styring. Det arbeides jevnlig med avdelingens HMS-aktiviteter. I det årlige oppsatte programmet inngår vernerunder, stikkprøver avfall, slaggprøver, utstyrskontroll, kontroll av oljeutskillere og oljetanker, brannøvelser, kalibrering, kursing m.m.

Avfallsforbrenning separerer effektivt miljøgifter fra kretsløpet. Biproduktene elektrofilterstøv og røkgasslam transporteres løpende til Langøya for sluttbehandling. Posefilterstøv gjenbrukes direkte i prosessen, og bunnaske (slag) blir sortert for metaller, siktet og deretter løpende brukt som anleggsmasse på deponiområdet. De utsiktede metallene fra bunnasken blir resirkulert via smelteprosesser.

To konsesjonsmålinger ble utført i 2016. Kontrollmålingene bekrefter at FREVAR har styring og dokumentasjon på anleggets miljøstandard.

Utfordringer miljømessig i 2016 har vært CO-avvik. Vi har ikke oppnådd målsettingen med å redusere totale CO-avvik. Vesentligste årsaker til dette har vært utette kompensatorer i kjelene som har resultert i for mye falskluft, samt feilmålte temperaturer i ovner som har gitt problemer med å styre luftmengdene. I løpet av 2016 har vi fått ordnet opp i problemene, noe som har gitt svært positive resultater.

Utslippsmålinger

Resultater av utslippsmålinger 2016

Parameter	Snitt 2015	Snitt 2016	Første måling 2016	Andre måling 2016	Konsesjonskrav	Enhet
Støv	8,15	1,645	3,1	0,19	10	mg/Nm ³
Hg	3,68	0,1	0,1	0,1	30	µg/ Nm ³
Cd+Tl	2,54	0,33	0,45	0,2	50	µg/ Nm ³
Sum av (Pb+Cr+Cu+Co+Mn+Ni+As+Sb+V+Sn)	5058	25	44	5	500	µg/Nm ³
CO	34	57	-	57	50/100	mg/ Nm ³
SO ₂	3,1	0,6	-	0,58	50	mg/ Nm ³
TOC	1,8	1,4	1,2	1,5	10	mg/ Nm ³
HF	0,1	0,1	0,2	0,1	1	mg/ Nm ³
HCl	0,3	0,5	-	0,46	10	mg/ Nm ³
Dioksiner	0,064	0,008	0,01	0,006	0,1	ng/ Nm ³
NH ₃	0,9	2	-	2	10	mg/ Nm ³
NO _x (NO ₂)	180	110	-	110	200	mg/ Nm ³

Renseanleggene

Rent badevann langs kysten vår. Avløpsrensing har en meget positiv innvirkning på vannkvaliteten i Glomma/Ytre Oslofjord.

FREVARs renseanlegg er et mekanisk/kjemisk anlegg som renser avløpsvann fra Fredrikstad og Hvaler kommuner. Tilhørende er også 10 pumpestasjoner med ledningsnett. FREVAR drifter også et naturbasert renseanlegg – Kvernhuset renseanlegg. Videre driftes et anlegg for vannbehandling fra røkgassrensetrinnet fra forbrenningsanlegget - von Roll, samt sigevannsnettet på deponiet med tilhørende pumpestasjoner. I tillegg kommer substratmottak. FREVARs renseanlegg har også driftsansvar for et biogassanlegg og et oppgraderingsanlegg for biogass til drivstoffkvalitet.

Driftsdata

	2013	2014	2015	2016
Vannmengde tilført (m ³)	14 879 578	16 262 181	17 564 564	13 494 587
Til kjemisk trinn (m ³)	13 581 244	14 519 303	15 625 242	12 925 780
Overløp (m ³)	1 298 334	1 742 878	1 939 322	568 807
Forbruk av JKL (tonn)	6147	6177	6947	5685
Spesifikk forbruk av JKL (g/m ³)	478	460	464	462

En av utfordringene til avløpsrenseanlegget er at det i løpet av året er store variasjoner i tilførselen av avløpsvann til anlegget. Store nedbørsmengder gir store vannføringer grunnet fellessystemer samt lekkasjer inn i nettet. Tilførte mengder avløpsvann til avløpsrenseanlegget har variert fra ca. 20 000 m³ til over 100 000 m³ pr døgn gjennom 2016. Det har vært en betydelig reduksjon på tilført vannmengde til avløpsrenseanlegget i 2016 i forhold til 2015. Det er utført lekkasjetetting på ledningsnett samt mindre naturlig tilrenning. Det har også medført lavere kjemikalieforbruk totalt sett.

Kvernhuset renseanlegg

Kvernhuset RA er et naturbasert renseanlegg som renser avløpsvann fra Kvernhuset skole og 6 eneboliger. Kvernhuset renseanlegg består kort fortalt av slamavskiller og innløpskum, etterfulgt av et biofilter og to fosforfilter. I tillegg er det et barkfilter for luktfjerning. FREVAR har hatt driftsansvar for anlegget siden oppstart. Anlegget fortsetter å levere imponerende renseresultater, så også for 2016.

Driftsdata

	2013	2014	2015	2016
Renset vannmengde (m ³)	10 392	5099	5003	5911
Overløp (timer)	611	211	604	74
Slamtømming (m ³)	0	75-100	0	0

Anlegget blir kontrollert ved servicebesøkene til Bioforsk, som utføres 4 ganger per år.

Luktreduksjonsfilteret blir sjekket 2 ganger per år av leverandør. Filtermassen ble sist skiftet ut i 2014, i tillegg har det blitt installert en ny frekvensstyrt luftvifte til luktreduksjonsfilteret. Luktreduksjonsfilteret fungerer bra og det er heller ikke blitt registrert noen luktklager i 2016.

Von Roll-anlegget

Driftsdata

	2013	2014	2015	2016
Vannmengde tilført (m ³)	22 175	23 955	22 841	22 831
Vannmengde til utløp (m ³)	7706	3902	4568	10 681
Forbruk av (TMT-15) kg	9000	9000	9000	9000

I 2016 er det tilført 22 831m³ til von Roll anlegget, av disse har 10 681m³ gått til utløp. Resten er blitt sendt tilbake til energigjenvinningsanlegget og gjenvunnet (12 150m³). Innløpsmengden er på samme nivå som tidligere år. Gjenvinning av vann tilbake til forbrenningsanlegget er redusert fra tidligere og det er pumpet mer til utløp. Grunnen til dette er driftsmessige forhold på energigjenvinningsanlegget. Dette har medført økt bruk av kjemikalier.

Doseringen av fellingskjemikalier ligger på samme nivå som tidligere år.

Biogassanlegget

Vårt nyeste anlegg er en viktig brikke i biogasssatsningen i Østfold.

Biogassanlegget er FREVARs nyeste anlegg. Første spadetak ble foretatt november 2011, og det stod ferdig i juli 2013. Enova bevilget 15 mill. i støtte og den totale investeringen ble på ca. 120 mill.

Hva skjer i biogassanlegget?

- Biologisk behandling av matavfall fra kommuner og fra næring.
- Produserer biogass som brukes til miljøvennlig drivstoff for busser og andre kjøretøy.
- Leverer biogass til de nye bussene i Østfold.
- Kapasitet på behandling av 30 000 tonn matavfall i året.
- Et viktig miljø- og klimatiltak; biogass erstatter produkter basert på fossile kilder.

Teknologi

Biogassanlegget er bygget med beste tilgjengelige teknologi i markedet. Oppgradering av gassen foregår med fjerning av CO₂ i en såkalt aminprosess. Dette sikrer at biogassen som drivstoff blir CO₂-nøytral, og gir en miljøvennlig drift av gassbiler i fremtiden.

- 4 stk. mottakstanker à 200 m³
- 1 stk. utråtningstank på 3 000 m³
- 3 stk. hygieniseringstanker à 17 m³
- 1 stk. luktreduksjonsanlegg
- 1 stk. oppgraderingsanlegg av rågass til drivstoffkvalitet
- 1 stk. komprimerings- og flakfyllingsanlegg for gassen

Gassklokkene

Biogass som drivstoff

Biogass er et CO₂-nøytralt drivstoff, og er et av de mest miljøvennlige drivstoffalternativene vi har i dag. Karbondioksidet som genereres ved forbrenning av biogass som drivstoff, er allerede en del av det naturlige kretsløpet. Ved å bruke biogass i stedet for bensin eller diesel, unngår man å tilføre ny CO₂ til atmosfæren. Dessuten har biogass en positiv miljøeffekt, fordi bruk av biogass reduserer utslipp av svevestøv og nitrogenoksider.

Biogass som drivstoff er svært godt egnet for både busser, taxier og næringsliv. Østfold Kollektivtrafikk kjører over 100 busser med biogass som drivstoff i Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler og Råde. Til sammen bidrar disse bussene til betydelig reduksjon av klimagassutslipp.

Forretningsområder

Alt forretningsengasjement bygger på foretakets verdier, vedtekter og vedtak i våre styrende organer. Det fokuseres på positive synergier, kvalitet og kompetanse.

Østfold Gjenvinning AS – ØGAS (eierskap 34,02 %)

For FREVAR er ØGAS strategisk viktig. Sammen med den andre eieren, Norsk Gjenvinning AS, ønsker vi å delta i den delen av verdikjeden som omhandler sortering av næringsavfall for materialgjenvinning og brenselsproduksjon.

Eierskap i ØGAS gir oss økonomisk avkastning, samt innflytelse på utviklingen av en viktig bedrift beliggende på vårt område.

Bioressurs Østlandet AS – BRØAS (eierskap 50 %)

BRØAS er etablert sammen med Lindum Ressurs og Gjenvinning AS. Hovedformålet har for FREVARs del vært å skaffe ny alternativ virksomhet til deponiområdet etter at deponiforbudet trådte i kraft i 2009.

Begge eierne har i fellesskap vedtatt å legge ned BRØAS fra januar 2017. Aktiviteten vil fortsette hos de to eierne.

Fredrikstad Fjernvarme AS – FFAS (eierskap 32,5 %)

FREVAR eier FFAS sammen med Fredrikstad Energi og Oslofjord Varme Holding AS.

Siden 2004 har FREVAR hatt driftsansvaret for selskapets varmesentraler, mens utbygging av rørsystemet har foregått. Hovedvarmekilde for FFAS er Hafslund Varme AS – Bio-EI som kom i drift i 2008. FREVAR er reservevarmekilde for FFAS.

BIO-EL Fredrikstad AS - Bio-EI - BEF (25-års operatøravtale)

BIO-EL Fredrikstad AS bygde i 2007 et energigjenvinningsanlegg i tilknytning til FREVARs eget anlegg på Øra. Anlegget har vært i drift fra midten av 2008, og samdriftes med FREVARs anlegg iht. operatør- og samarbeidsavtaler. Anlegget er hovedleverandør av energi til FFAS.

Bio-EI-anlegget

Åpne FREVAR

Åpenhet ved alle sider av driften av anleggene gir trygghet for oss – og trygghet for våre naboer og eiere i Fredrikstad kommune.

FREVAR KF er en del av Fredrikstad kommune noe som betyr at Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser gjelder for oss. Det setter vi pris på. FREVAR tilbyr full åpenhet og hvis noen ønsker å se oss i kortene, er de selvfølgelig hjertelig velkomne til det. Vi vet at offentlig eierskap av samfunnsmessig viktig infrastruktur sikrer allmennhetens innflytelse på samfunnsutviklingen. Driften av våre anlegg har stor innvirkning på både miljø, økonomi og samfunn her i distriktet. Vi tror at åpenhet bidrar til at denne påvirkningen blir positiv.

Samfunnsansvar i praksis

FREVAR ønsker å ta samfunnsansvar og være medvirkende til at unge mennesker får utvikle seg og utdanne seg. Derfor har FREVAR til enhver tid, blant annet lærlinger, utplasseringsplasser og praksisplasser. Vi kaller det samfunnsansvar i praksis.

Miljøsertifisering

FREVAR er sertifisert i henhold til miljøstandard ISO 14001 siden 27.11.2000, og vannverket er i tillegg kvalitetssertifisert etter ISO 9001. Vi var blant de første innenfor vår bransje med slik sertifisering.

En sertifikatperiode varer i 3 år, deretter må virksomheten resertifiseres for å opprettholde status som sertifisert. Høsten 2016 ble det gjennomført periodisk revisjon med bistand fra Intertek Certification AS, med et godt resultat. Virksomheten medfører miljøpåvirkning når det gjelder utslipp til luft og vann, støy og lukt. De virkningene som anses vesentlige for

FREVAR totalt sett, er utslipp til luft og vann. Dette begrunnes i lovbestemte krav, samt:

- Utslipp til luft fra energigjenvinningsanlegget i form av drøye 70 000 Nm³/h rensert røykgass.
- Utslipp til luft fra ca. 450 mål deponiareale (diffuse utslipp).
- Utslipp til vann i form av ca. 30 000 m³/døgn rensert avløpsvann fra hovedrenseanlegget. I tillegg kommer ca. 90 m³/døgn fra røykgassrenseanlegget.

De største positive miljøpåvirkningene er:

- Produksjon av drikkevann for Fredrikstad og Hvaler kommuner.
- Rensing av avløpsvann fra Fredrikstad og Hvaler kommuner. Slam- og biogassproduksjon.
- Avfallshåndtering, omfattende forbrenning med energigjenvinning, sortering, gjenvinning og deponering.
- Leveranse av høytrykksdamp til nærliggende prosessindustri, som erstatning for drøye 20 000 tonn fyringsolje/år.

TM

TM

Intertek Intertek

Likestilling

Foretaket har et aktivt forhold til likestilling, og kvinneandelen har gått fra 20 % i 2015 til 21 % i 2016.

Ved foretaket var det ved utgangen av året 77 dyktige medarbeidere ansatt. Vi liker å kalle dem hverdagshelter. Av disse er andelen 21 % kvinner og 79 % menn. Av styrets 7 medlemmer er 4 kvinner og 3 menn. Dette utgjør en andel på 57 % kvinner og 43 % menn.

Foretakets ledergruppe består av 3 kvinner og 3 menn.

Sykefravær og trivsel

FREVAR er en IA-bedrift og arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge for helsefremmende arbeidsplasser. Dette ivaretas blant annet i arbeidsmiljøutvalget, ved HMS-tiltak, tett oppfølging og tilrettelegging innenfor de rammene vi har til rådighet.

Det er av stor verdi at vi har engasjerte og initiativrike medarbeidere som administrerer og arrangerer ulike trivselstiltak. Foretaket har blant annet en velferdskomité som inviterer til ulike arrangement og administrerer firmahytte for de ansatte.

Sykefraværet for 2016 endte på 6,93 % mot 4,24 % i 2015. Dette er en økning i sykefraværet med 2,69 prosent fra året før. På tross av økningen ser vi at det var langtidsfraværet som gikk opp og ikke korttidsfraværet, og er fornøyde med et stabilt lavt sykefravær over flere år.

Kontinuerlig forbedringsarbeid og utvikling

Vi har tro på et åpent samarbeid i foretaket, og regelmessige oppfølgingsmøter. Derfor praktiserer vi faste tillitsvalgtemøter, arbeidsmiljøutvalgsmøter og allmøter. I arbeidsmiljøutvalget deltar også representanter fra HMS-avdelingen i Fredrikstad kommune.

Kommunikasjon

Foretaket lanserte sitt nye intranett i juni 2016, som vi kaller «Tåka». Arbeidet har pågått over tid og forbedringer fortsetter utover i 2017. Den nye plattformen har gitt alle ansatte muligheten til å kommunisere på en mer åpen måte, på tvers av avdelinger. I tillegg har det gitt foretaket og deres ansatte lettere tilgang på systemer og dokumenter, som igjen gjør det mindre sårbart og mer effektivt.

FREVAR er et foretak med flere ulike arbeidstidsordninger og arbeidssteder, noe som kan gi utfordringer i kommunikasjon. Med nytt intranett klarer vi å ivareta informasjonsflyten på en smidigere måte enn tidligere. Forøvrig løser vi kommunikasjon og informasjon via mobil, mail, sms og i tillegg snakker vi direkte med hverandre 😊

Medarbeiderskap

På FREVAR vet vi at dyktige og motiverte medarbeidere er vår viktigste ressurs! Gjennom hele 2016 har foretaket jobbet med medarbeiderskap og ledelsesprinsipper. Det er utarbeidet prinsipper for medarbeiderskap, som skal implementeres videre i 2017. Vi tror at våre menneskelige ressurser best kan nyttiggjøres ved at vi sammen utvikler et stimulerende, lærende og forpliktende arbeidsmiljø.

Styret

FREVAR er et kommunalt foretak – en del av kommunen.
Styret rapporterer til bystyret i Fredrikstad.

Styrets sammensetning

Dagens styre tiltrådte i februar 2016. Alle styremedlemmene, 5 valgt av bystyret og 2 valgt av de ansatte ved foretaket, er likeverdige medlemmer.

Direktøren er direkte underlagt styret.

De prinsippene som ligger til grunn for organisering i et kommunalt foretak gir styret stor selvstendighet, uten å svekke den kommunale styringen av virksomheten. Til forskjell fra kommunalt eide aksjeselskap, som er rettslig og økonomisk adskilt fra kommunen, er kommunale foretak en juridisk del av kommunen.

Styrets arbeid

I løpet av 2016 har styret avholdt 11 styremøter. Det har blitt behandlet 29 saker, hvor saksframlegget har blitt forberedt av administrasjonen ved foretaket. 3 av sakene (årsregnskap 2015, strategi FREVAR KF og budsjett og handlingsplan 2017-2020) har blitt endelig avgjort av bystyret som er foretakets representantskap.

I 2016 har styret deltatt på KS-bedrift sin årskonferanse, avfallskonferansen, som er bransjens største fagkonferanse i Norge, samt enkelte andre fagkonferanser.

I tillegg har styret og foretakets ledergruppe vært på anleggsbefaring hos Kara Noveren i København, Danmark. Dette ble kombinert med videre arbeid med foretakets strategi. Det er viktig for det nye styret å bli kjent med muligheter og utfordringer som finnes i våre bransjer.

Året har vært preget av en større optimisme med tanke på framtiden. Avfallsmarkedet er i endring, og det arbeides målrettet å forbedre driftstilgjengeligheten ved biogassanlegget.

Styret er meget tilfreds med resultatet for 2016. Dette gjelder både innenfor den selvkostfinansierte delen, og den kommersielle delen. Årets næringsoverskudd er større enn budsjett, noe som blant annet kommer av målrettet arbeid, fokus på synergier og høy kompetanse innenfor mange områder.

Victor
Kristiansen
styreleder

Hege
Dubec
nestleder

Leif Eriksen

Gretha
Thuen

Erika
Nesteng

Cecilie
Sahlin

André
Kazinci

Fredrik
Hellström
direktør

Ann-Kristin
Stedjeberg
sekretær

Beretning

FREVAR er organisert som et kommunalt foretak og fører regnskap etter Regnskapsloven. Den største delen av omsetningen kommer fra andre enn eieren Fredrikstad kommune. Foretaket framstår som en sterk og konkurransedyktig aktør i markedet.

Resultatet

I 2016 kom ca. 67 % av omsetningen fra konkurranseutsatt næringsvirksomhet, mens ca. 33 % av omsetningen er avgiftsfinansiert, og drives etter selvkostprinsippet. Hvilke deler som skal drives etter forretningsmessige prinsipper, er spesifisert i stiftelsesgrunnlaget til foretaket.

Forutsetningen for fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2016 er satt opp under denne forutsetningen. Regnskapet er revidert iht. Regnskapsloven.

2016 har vært et år med høyt aktivitetsnivå. Det har gjennom året vært fokusert på god drift av anleggene og utvikling av organisasjonen. Driftsmessig har vi hatt utfordringer både på biogassanlegget og energigjenvinningsanlegget.

Foretakets regnskapsmessige resultat for forretningsvirksomheten i 2016, ble et overskudd på kr 20,4 mill. etter skatt. Dette er 10,4 mill. bedre enn budsjett for 2016, og kommer i hovedsak av tilbakeføring av tidligere utsatte inntekter på avfallshåndteringen.

Resultatet av selvkostvirksomheten er saldert mot bundne selvkostfond. Fra og med 2016 blir det benyttet beregnede kalkulatoriske renter i selvkostavregningen. Dette er i henhold til regelverket. Foretaket har tidligere benyttet reelle betalte renter i selvkostberegningen. De kalkulatoriske rentene medfører økte kostnader innenfor selvkostområdet på kr 2 mill. i 2016. Totalt sett øker selvkostfondene med kr 50.000,- inkl. renter i 2016, men det er store variasjoner mellom områdene.

Tabellen nedenfor viser årets resultat i hele 1 000:

Avdeling	Resultat drift	Selvkost drift	Næring før skatt	Kalkulatorisk renteendring	Endelig selvkostresultat	Resultat kalk.renter	Skatt	Næring etter skatt
06 Adm & Ledelse	-	-	-	-2 085	-	-1 833	-	-
11 RA	2 322	2 253	69	1 328	3 581	-	-	69
12 FA	-9 568	2 204	-11 772	76	2 280	-	3 236	-8 536
13 AH	-24 297	-4 594	-19 704	18	-4 576	-	5 100	-14 604
14 VA	-1 936	-1 746	-190	663	-1 082	-	-	-190
38 NÆRING AVLØP	2 801	-	2 801	-	-	-	-	2 801
	-30 679	-1 882	-28 797	-	203	-1 833	8 336	-20 461

Overgang til å benytte kalkulatoriske renter i selvkostregnskapet på FREVAR medfører økte kostnader innenfor selvkostområdene. Dette er i henhold til gjeldende regelverk. Den kalkulerte rentedifferansen blir ført i regnskapet på egne konti pr. avdeling. Dette påvirker selvkostavregningene, men ikke næringsresultatet.

Det samlede resultatet av rentejusteringene vises i administrasjonsavdelingen, og blir stående igjen som et selvstendig resultat, regnskapsmessig på samme måte som næringsresultatene.

På sikt forventes resultateffektene av de kalkulatoriske renteendringene å gå i balanse.

Det gode næringsresultatet på avfallshåndteringen kommer dels av at vi har tilbakeført tidligere utsatte inntekter, med ca. kr 12,7 mill., og dels mottak av masser og andre fraksjoner til deponiet. I tillegg har vi mottatt utbytte fra Bioressurs Østlandet AS på kr 1,5 mill. Dette selskapet er besluttet å legge ned i 2017, og aktiviteten vil videreføres hos de to eierne, Lindum AS og FREVAR KF.

Næringsvirksomheten på energigjenvinningsanlegget har et resultat som er kr 0,7 mill. over budsjett etter skatt. Dette er meget bra med tanke på anleggets alder og reinvesteringsbehov. En bedring i avfallsmarkedet bidrar også til lønnsomheten på anlegget.

Næring avløp omfatter for tiden et biogassanlegg. Anlegget har medført mange og store utfordringer i sine første driftsår, men er nå i en positiv utvikling. Det er forventet at anlegget vil gå minimum i balanse i 2018.

Selvkostområdet er en betydelig del av foretakets virksomhet, og utgjør ca. 33% av omsetningen i 2016. Vannproduksjon, avløpsrensing, energigjenvinning og avfallshåndtering er viktige grunnleggende samfunnsoppgaver.

Resultatet av selvkostvirksomheten er saldert mot bundne selvkostfond. Totalt sett

øker selvkostfondene med kr 50.000,- inkl. renter i 2016, men det er store variasjoner mellom områdene.

Resultatdisponering

Resultatet innenfor selvkostområdet er saldert mot bundne selvkostfond pr. avgiftsområde. Årets resultat ga følgende endringer i foretakets andel av kommunens selvkostfonds:

	IB 2016	2016	UB 2016	
	Renter/ovf* Avregning			
Renovasjon	-5 891	-118	-2 296	-8 305
Vann	-6 165	-113	-1 082	-7 360
Avløp	-3 071	-22	3 581	489
	-15 127	-252	203	-15 176

Selvkostfondet innenfor avløp har blitt negativt på foretaket. Kommunen totalt sett har ikke negativt selvkostfond, og det vil bli nødvendig med en overføring fra teknisk drift til FREVAR for å få fondet i balanse.

Selvkostfondene skal benyttes til drift innenfor de forskjellige avgiftsområdene innen 3-5 år. Dette bidrar til at prisene kan holdes mer stabile.

Resultatet fra årets næringsdrift er et overskudd på kr 20.460.515,25 etter skatt. Resultatet av årets kalkulatoriske renteendringer ble på kr 1.832.906,17.

Beslutning om disponering av overskuddet treffes av foretakets representantskap, som er bystyret i Fredrikstad kommune

Foto: Anders Brunvoll

Resultatregnskap pr. 01.01. – 31.12.

	Note	2016	2015
Salgsinntekt	9	250 516 552	227 538 613
Annen driftsinntekt		12 102 855	14 593 817
Sum driftsinntekt		262 619 407	242 132 430
Varekostnad		-43 658 451	-45 519 921
Lønnskostnad	4,5	-62 513 571	-62 509 168
Avskrivning	1	-23 123 183	-21 580 601
Nedskrivning		-1 778 440	
Annen driftskostnad		-99 840 570	-89 498 785
Sum driftskostnad		-230 914 215	-219 108 475
Driftsresultat		31 705 192	23 023 955
Inntekt fra investering i aksjeselskap	7	1 500 000	1 500 000
Renteinntekter		1 403 136	1 488 454
Andre finansinntekter		66 641	75 352
Rentekostnader		-3 922 907	-4 529 223
Andre finanskostnader		-73 428	-115 062
Resultat før selvkostavregning		30 678 635	21 443 475
Overføring selvkostfond	12,13	203 211	-1 937 526
Endring kalkulatorisk rente	12	-252 420	
Ordinært resultat før skattekostnad		30 629 426	19 505 949
Skattekostnad	15	-8 336 005	-7 554 050
Årsresultat		22 293 421	11 951 899

Balanse pr. 01.01. – 31.12.

EIENDELER	Note	2016	2015
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	15	27 625 056	28 547 909
Sum immaterielle eiendeler		27 625 056	28 547 909
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	1,14	315 312 554	323 281 836
Anlegg under oppføring	1	6 657 573	26 522 192
Maskiner, anlegg, inventar ol.	1,14	57 792 994	37 324 991
Sum varige driftsmidler		379 763 122	387 129 019
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler	7	14 051 000	14 051 000
Sum finansielle anleggsmidler		14 051 000	14 051 000
Sum anleggsmidler		421 439 177	429 727 928
Omløpsmidler			
Varelager		11 070 198	9 473 794
Fordringer			
Kundefordringer		34 524 793	37 532 515
Andre fordringer		5 095 711	4 477 117
Sum fordringer		39 620 504	42 009 632
Bankinnskudd, kontanter o.l.	8	63 690 548	68 609 790
Sum omløpsmidler		114 381 251	120 093 216
Sum eiendeler		535 820 428	549 821 144

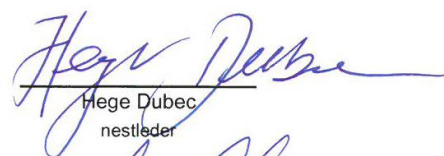

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2016	2015
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	11	210 687 214	210 687 214
Sum opptjent egenkapital		210 687 214	210 687 214
Over- underskudd forretningsdrift	11	22 293 421	11 951 899
Sum egenkapital		232 980 635	222 639 113
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	9 254 283	7 075 620
Andre avsetninger for forpliktelser	2,13	56 615 650	67 546 924
Sum avsetninger for forpliktelser		65 869 933	74 622 544
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	3	194 052 500	208 492 500
Sum annen langsiktig gjeld		194 052 500	208 492 500
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		17 520 835	17 151 745
Betalbar skatt	15	7 413 152	5 938 614
Skyldige offentlige avgifter		8 861 030	9 163 363
Annen kortsiktig gjeld		9 122 343	11 813 264
Sum kortsiktig gjeld		42 917 360	44 066 986
Sum gjeld		302 839 793	327 182 030
Sum egenkapital og gjeld		535 820 428	549 821 144

Fredrikstad, 14.02.2017

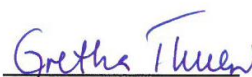
Victor Kristiansen
styreleder

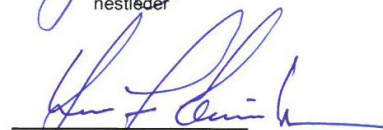
Hege Dubec
nestleder

Erika Nesteng
styremedlem

Gretha Thuen
styremedlem

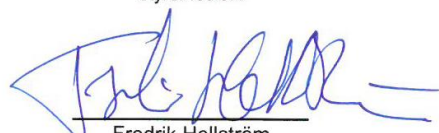
Leif Eriksen
styremedlem

Cecilie Sahlin
styremedlem

André Kazinci
styremedlem

Fredrik Hellström
direktør

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp etter Regnskapslovens regler.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende.

Lager

Lagerbeholdningen er verdsatt til inngående verdier. Fra 2013 er deler av varelageret omklassifisert og aktivert, for å gi riktigere balanse etter formelle krav.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 50 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Pensjoner

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede pensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i henhold til

tariffavtalen i kommunal sektor. Fordi det foretas en fordeling av den aktuariemessige risiko mellom alle foretakene, kommunene og fylkeskommunene som deltar i ordningen, tilfredsstiller den kriteriene for det som betegnes som en Multiemployer-plan. I tråd med internasjonal praksis for slike Multiemployer-planer er den regnskapsførte årlige pensjonskostnaden i 2016 lik påløpt (netto) pensjonspremie. Fremtidige premier vil påvirkes av risikomessige over- eller underskudd på nåværende og tidligere ansatte både i FREVAR og i andre kommuner/foretak som inngår i ordningen. Premien vil også være påvirket av avkastning, lønnsvekst og utviklingen i folketrygdens grunnbeløp. I tillegg til den ordinære tariffestede tjenstepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon til aldersgruppen 62 til 64 år. Også denne ordningen er vurdert å være en Multiemployer-plan, og kostnadsføres i takt med faktisk innbetalt premie. Forpliktelsen knyttet til arbeidsgivers egenandel ved ansattes faktiske bruk av ordningen er balanseført.

Skatter

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skatt er beregnet med 24% på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til framføring ved utgangen av regnskapsåret. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort. Betalbar skatt og utsatt skatt er regnskapsført direkte mot egenkapitalen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Fakturaer i utenlandsk valuta bokføres med valutakurs på tidspunktet for fakturamottak. Valutakursdifferanser som oppstår fram til fakturaen blir betalt bokføres som finansinntekter eller -kostnader.

Note 1 – Varige driftsmidler

(Alle tall i 1000)

	Kjøretøy/ anl.mask.	Inventar/ utstyr	Maskiner	Bygninger	Ledninger/ dammer	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.2016	15 598	4 601	186 023	312 538	139 972	658 732
Tilgang driftsmidler	787		28 485	6 105	2 204	37 581
Avgang/nedskrivning	182		1 778			1 960
Anskaffelseskost 31.12.2016	16 203	4 601	212 730	318 643	142 176	694 353
Akkumulerte avskrivninger	12 732	4 350	158 660	112 903	32 604	321 249
Balanseført verdi pr. 31.12.2016	3 471	251	54 070	205 740	109 572	373 104
Avskrivninger 2016	1 085	96	5 663	13 465	2 814	23 123

Varige driftsmidler avskrives lineært over den antatte økonomiske levetiden for de enkelte driftsmidlene.

Følgende økonomiske levetider er benyttet:

* Bygninger og annen fast eiendom	10-80 år
* Biler og maskiner	7-20 år
* Inventar og kontormaskiner	5-15 år
* Tomter, utearealer	0 år

Spesifikasjon av anlegg under oppførelse

Navn	Prosjekt	Avd.	Totalt UB 1130	Budsjett ramme
Tilstandskontroll og vedlikehold avløpsledn	5131	11	598	5 500
Utslippsledning/diffusor RA	5133	11	271	11 000
Rehabilitering bygg RA	5134	11	306	750
FREVAR øst (deponi 6)	5305	13	2 303	5 000
Frekvensstyring råvannspumper Rostad	5427	14	1 408	2 500
Kullfilter VA	5428	14	1 358	3 000
Ny vekt	5601	36	413	1 000
			6 658	28 750

Note 2 Avsetninger og forpliktelseser

(Alle tall i 1000)

Andre avsetninger for forpliktelseser består av:	2016	2015
Regnskapsmessig frie avsetninger:		
Utsatt inntekt knyttet til avsluttet deponi	-	13
Utsatt inntekt knyttet til igangværende deponi	7 412	6 783
Utsatt inntekt knyttet til usikkerhet vedr. avgifter	-	8 456
Omstillings- og omsstrukturingsfond	12 000	13 245
Utsatt inntekt påbegynt prosjekt	7 374	7 388
Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelseser	14 653	16 535
Regnskapsmessig bundne avsetninger:		
Bundne selvkostfonds iht. avgiftsområder	15 176	15 127
Sum	56 615	67 547

Utsatt inntekt er en måte å periodisere regnskapet på. Dersom man mottar inntekter et år, men forventer at hele eller deler av de tilhørende kostnadene kommer et senere år, kan man utsette inntektsføring av hele eller deler av beløpet for å sikre regnskapsføring i samme år.

Stadig endrede rammebetingelser innenfor avfallsmarkedet gjør det sannsynlig at energigjenvinningsanlegget (FA) må påregne kostnader til omstilling av driften. FA opplever usikkerhet rundt dagens energilavsetning som kan medføre behov for rask omstilling av drift og energiproduksjon. FA har satt av kr 12 mill. til evt. omstrukturingskostnader.

Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelseser omfatter bl.a. avsatte midler til rivning av sykehusforbrenningsanlegget (SYFA) på kr 2,7 mill. I tillegg kommer bl.a. periodisering av engangsinnntekt på kr. 5 mill. fra Bio-El Fredrikstad AS, nå gjenstående kr 2 mill., avsetning til sivevanns- og deponigassrør i aktiv fylling på kr 2,3 mill. Se også note 13 vedrørende bundne selvkostfonds.

Note 3 Langsiktig gjeld

(Alle tall i 1000)

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år

	2016	2015
Gjeld til kredittinstitusjoner	122 553	208 492
Sum	122 553	208 492

Spesifikasjon av lånekapital

Låneinstitusjon	Saldo 31.12.15	Avdrag 2016	Renter 2016	Saldo 31.12.16	Gj.sn. rentesats
Norges Kommunalbank	44 520	3 180	739	41 340	1,72 %
	7 700	1 400	113	6 300	1,62 %
	33 000	2 000	601	31 000	1,88 %
	52 058	3 155	895	48 903	1,77 %
	137 278	9 735	2 348	127 543	1,77 %
Kommunekreditt Norge	10 440	1 305	257	9 135	2,63 %
	30 175	1 700	601	28 475	2,05 %
	30 600	1 700	716	28 900	2,41 %
	71 215	4 705	1 574	66 510	2,29 %
Sum total lånekapital	208 493	14 440	3 922	194 053	1,95 %

Note 4 Pensjoner

Foretaket har en usikret pensjonsordning i form av tariffestet avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) innen KLP. Denne forpliktelsen omfatter 76 aktive.

Ved beregningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2016	2015
Årlig avkastning	3,00 %	3,30 %
Diskonteringsrente	2,10 %	2,50 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,50 %
G-regulering	2,00 %	2,25 %

Forventet frivillig avgang:

Under 20 år	20 %	
20-23 år	8 %	
24-25 år	6 %	
26-30 år	6 %	Med fradrag av 0,4% for hvert år over 25 år
31-45 år	4 %	Med fradrag av 0,2% for hvert år over 30 år
46-50 år	1 %	Med fradrag av 0,1% for hvert år over 45 år
over 50 år	0 %	

Forventet uttaksandel:

62 år	25 %
63 år	35 %
64 år	41 %
65 år	55 %
66 år	65 %

Pensjonsforpliktelse 31.12	2016	2015
Beregnete pensjonsforpliktelseser	9 254	7 076
Balansført pr 31.12	9 254	7 076
<i>Spesifikasjon av pensjonskostnader:</i>		
Årets pensjonsoppføring	2 178	5 465
Pensjonskostnad	2 178	5 465

Note 5 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

(Alle tall i 1000)

Lønnskostnader	2016	2015
Lønninger	46 227	43 989
Arbeidsgiveravgift	7 528	7 121
Pensjonskostnader	8 365	10 333
Andre ytelser*	1 166	1 066
Sum	63 286	62 509

*Andre ytelser Inneholder kr 0,8 mill. andre fordeler i arbeidsforhold som ikke vises i totale lønnskostnader.

Gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret har vært 74 ansatte.

Ytelser til ledende personer	2016	2015
Daglig leder		
Lønn	1 074	1 046
Annen godtgjørelse	142	139
Styret		
Lønn	279	171
Annen godtgjørelse	226	173
Revisor	2016	2015
Revisjonshonorar utgjorde:	145	110
Bistand i forbindelse med skatteplikt utgjorde:	108	359

Note 6 Miljøforpliktelser

Selskapets drift er underlagt konsesjonsvilkår mht:

- Drift av forbrenningsanlegg, avfallsbehandling
- Avløpsrensing
- Drikkevannsforskrifter

I tillegg følger selskapet bestemmelsene i internkontrollforskriften, og er sertifisert etter miljøstandarden ISO 14001. Jfr. øvrig omtale i årsrapporten.

Note 7 Finansielle anleggsmidler

Selskap/forening	Balansført verdi	Eierandel	Utbytte 2016
Bioessurs Østlandet AS	-	50 %	1 500 000
Fredrikstad Fjernvarme AS	13 710 000	32,50 %	
Østfold Gjenvinning AS	340 000	34,02 %	
Norsk Vann	1 000	Medlemsandel	

Eierne har i fellesskap besluttet å legge ned driften ved Bioessurs Østlandet AS. Avviklingen av selskapet vil foregå januar 2017.

Note 8 Bundne midler

Av foretakets bankinnskudd er kr 2.840.647,- bundne skattetrekkmidler. Av foretakets avsetninger er kr 15.175.810,- bundne selvkostfonds.

Note 9 Spesifisering av salg

(Alle tall i 1000)

Fordeling salgssinntekter 2016

Avdeling	Brutto		Netto	
	Salgsinntekter	Utsatt inntekt*	Salgsinntekter	
IKT	480	480	-	
Administrasjon	178		178	
Vekta	15			
Avløpsrensing	41 546	-	41 546	
Forbrenningsanlegg	110 760	391	110 369	
Avfallshåndtering	51 004	12 129	38 875	
Vannverket	30 268	-	30 268	
Forr.område avløp	16 265	2 433	13 832	
Totale salgssinntekter	250 516	15 433	235 068	

*Jfr. note 2 vedrørende avsetninger og forpliktelser

Note 10 Fordringer og gjeld til eierkommunen

(Alle tall i 1000)

	2016	2015
Fordringer	9 233	9 291
Gjeld	516	371

Note 11 Endring av egenkapitalen

(Alle tall i 1000)

Oversikt EK 2016

Konto	Navn	UB	Res.disp.	Resultat	UB
		2015	2015	2016	2016
2050	EK FA	-98 713			-98 713
2051	EK RA	-65 723			-65 723
2052	EK VA	-30 304			-30 304
2053	EK AH	-20 157			-20 157
2054	EK BA	4 210			4 210
	Sum	-210 687	-		-210 687
Resultat	FA	-12 852		-8 536	-8 536
næring	AH	-4 097		-14 604	-14 604
	RA	-168		69	69
	VA	-214		-190	-190
	Res. kalk. rente			-1 833	-1 833
	Forretn.dr. avløp	5 379		2 801	2 801
	Overført Fredrikstad kommune			-7 500	
	Disponert til biogassproduksjon			-4 452	
		-11 952	-11 952	-22 293	-22 293
Sum egenkapital i regnskapet		-222 639	-11 952	-22 293	-232 980

Note 12 Selvkostavregning Fredrikstad kommune

(Alle tall i 1000)

Avregning for 2016	Vann	Avløp	Renovasjon	Totalt
Avskrivninger	4 405	5 259	1 955	11 619
Renter	1 006	503	189	1 698
Korreksjon kalkulatorisk rente *	663	1 328	94	2 085
Personalkostnader	5 780	10 833	7 218	23 831
Driftskostnader	16 011	26 183	10 551	52 745
Herav indirekte kostnader	2 605	4 283	2 650	9 538
Totalt	27 865	44 106	20 006	91 978
Selvkost FK	27 865	44 106	20 006	91 978
Innbetalt i året	28 948	40 525	15 805	85 277
Innbet. andre			6 497	6 497
Tot inntekter	28 948	40 525	22 302	91 775
Selvkostoppgjør 2016	1 082	-3 581	2 296	-203

*Korreksjon kalkulatorisk rente er differansen mellom den faktiske rentekostnaden foretaket har i forbindelse med selvkostaktivitetene i 2016, og beregnet kalkulatorisk rentekostnad.

I henhold til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester skal det beregnes kalkulatorisk rentekostnad for alle anskaffelser av varige driftsmidler uavhengig av finansiering. Beregningsgrunnlaget er årets gjennomsnittlige verdi av netto anskaffelseskostnad multiplisert med kalkylerente.

Foretaket har hatt praksis for å belaste selvkostkapitlene med virkelige betalte rentekostnader. Dette er ikke i tråd med selvkostforskriften, og praksisen er derfor endret fra og med 2016.

Det har vært vanlig å utsette låneopptak ved foretaket når likvidsituasjonen har gitt mulighet for det. Grunnlaget for å beregne kalkulatoriske rentekostnader i selvkostberegningene skal være det samme som avskrivningsgrunnlaget, uavhengig av finansieringsmetode. Det er derfor viktig at lånet og rentekostnadene løper samtidig med at anleggsmidlene avskrives, og rentekostnaden kan hentes inn.

De kalkulatoriske rentekostnadene vil derfor i 2016 være større enn de reelle rentekostnadene. På sikt vil vi imidlertid ta opp utsatte lån som anleggsmidlet blir ferdig avskrevet før lånet er innbetalt. Vi vil da komme i en underskuddssituasjon med de kalkulatoriske rentene.

Korreksjonen for kalkulatoriske rentekostnader føres regnskapsmessig slik at det ikke blir noen effekt på foretakets næringsvirksomhet. På lang sikt vil over- og underskuddene på kalkulatoriske renteinntekter ved foretaket jevne seg ut.

Note 13 Oversikt selvkostfonds

(Alle tall i 1000)

Selvkostfond pr avgiftsområde

	IB 2016	2016		UB 2016
		Renter	Avregning	
Renovasjon	-5 891	-118	-2 296	-8 305
Vann	-6 165	-113	-1 082	-7 360
Avløp*	-3 071	-22	3 581	489
	-15 127	-252	203	-15 176

*Selvkostfondet innenfor avløp har blitt negativt på foretaket. Kommunen totalt sett har ikke negativt selvkostfond, og det vil bli nødvendig med en overføring fra teknisk drift til FREVAR for å få fondet i balanse.

Note 14 Oversikt over finansiering av nyanskaffelser

(Alle tall i 1000)

Navn	2016	Egenfin.	Lån
Truck GVS - Cesab M 330	320	320	-
Passat stv AS 51210	467	467	-
Rør Rostadneset - Rostad	1 449	-	1 449
Rør gjennom Borredalsvannet	755	-	755
Ristdeler FA	2 443	2 443	-
Dreibenk	195	195	-
Dobbeltspjeld røkgass	170	170	-
I/O oppgradering PLS RA	1 257	-	1 257
Nytt prosessstyringssystem RA	2 134	-	2 134
Nytt prosessstyringssystem FA	4 620	-	4 620
Nytt prosessstyringssystem VA	6 297	-	6 297
Hybridvarmepumpe RA	5 684	-	5 684
Hybridvarmepumpe BA	5 684	-	5 684
Biogassanlegg	66	-	66
Ny PST Sellebakk	98	-	98
Ny garderobe RA	442	-	442
Oppgradering kjeler FA	5 499	-	5 499
	37 582	3 595	33 987

Note 15 Skatt

Fra og med år 2014 er foretaket skattepliktig for den delen av næringsvirksomheten som gjelder renovasjon.

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2016	2015
Betalbar skatt	7 413 152	5 938 614
Endring utsatt skatt	922 853	1 615 436
Årets totale skattekostnad	<u>8 336 005</u>	<u>7 554 050</u>
Beregning av årets skattegrunnlag:	2016	2015
Ordinært resultat før skattekostnad	30 629 426	19 505 949
Permanente forskjeller	-1 889 581	13 374
Endring i midlertidige forskjeller	912 762	2 475 544
Årets skattegrunnlag	<u>29 652 607</u>	<u>21 994 867</u>
Betalbar skatt (25% for i år, 27% for i fjor) av årets skattegrunnlag	7 413 152	5 938 614
Oversikt over midlertidige forskjeller	2016	2015
Driftsmidler	-110 637 929	-110 628 804
Netto pensjonsforpliktelse som er ført i balansen	-4 466 469	-3 562 833
Netto midlertidige forskjeller pr 31.12	<u>-115 104 398</u>	<u>-114 191 637</u>
Utsatt skattefordel (-)/Utsatt skatt (+) (24% for i år, 25% for i fjor)	-27 625 056	-28 547 909

De permanente forskjeller i beregningen ovenfor er knyttet til de deler av foretakets resultat som ikke omfattes av skattereglene.

Årets endring i utsatt skatt på kr 922 853 består av følgende:

- 25% av endring i midlertidige forskjeller i løpet av 2016:	-228 191
- effekt av endret skattesats på midlertidige forskjeller:	1 151 044

Kontantstrømoppstilling

	Note	2016	2015
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat		30 629 426	19 505 949
Periodens betalte skatt		-5 938 614	-2 105 026
Ordinære avskrivninger		22 200 330	19 965 165
Nedskrivning anleggsmidler		1 960 332	-
Endring i varelager		-1 596 404	-1 184 310
Endring i kundefordringer		3 007 722	-7 614 753
Endring i leverandørgjeld		369 090	5 023 318
Endring i andre tidsavgrensingsposter		-3 611 848	-200 622
Endring balanseført pensjonsforpliktelse		2 178 663	5 464 207
Endring andre avsetninger for forpliktelser		-10 008 421	5 131 533
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		<u>39 190 276</u>	<u>43 985 461</u>
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-17 717 617	-29 130 608
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		<u>-17 717 617</u>	<u>-29 130 608</u>
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-14 440 000	-15 997 932
Overskudd disponert til biogassproduksjon		-4 451 899	-2 550 928
Utbetalinger av konsemdbidrag		-7 500 000	-2 500 000
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		<u>-26 391 899</u>	<u>-21 048 860</u>
Netto kontantstrøm for perioden		<u>-4 919 240</u>	<u>-6 194 008</u>
Konter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse		68 609 790	74 803 797
Konter og kontantekvivalenter ved periodens slutt		<u>63 690 550</u>	<u>68 609 789</u>
<i>Denne består av:</i>			
Bankinnskudd m.v.	note 8	63 690 548	68 609 790

2

-1

Til bystyret i Fredrikstad kommune

Kopi:
 Kontrollutvalget
 Administrasjonssjef
 Styret

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av særregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert særregnskapet for FREVAR KF som viser et overskudd på kr 22 293 421. Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende særregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til FREVAR KF per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven, forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av særregnskapet*. Vi er uavhengige av foretaket slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter foretakets årsrapport, men inkluderer ikke særregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og særregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for særregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvise bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven, forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til foretakets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for særregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av særregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at særregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for vår mening. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på særregnskapet.

En videre beskrivelse av våre oppgaver og plikter ved revisjon av særregnskapet finnes på nettstedet til Norges Kommunerevisorforbund på: www.nkrf.no/revisjonsberetninger. Denne beskrivelsen er en del av vår revisjonsberetning.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om særbudsjett*

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i særregnskapet stemmer med regulert særbudsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

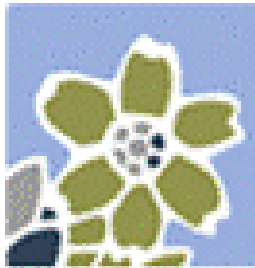
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE)3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Rolvøy, 20.2.2017

Jolanta Betker

Jolanta Betker
Oppdragsansvarlig revisor

FREVAR KF har vært sertifisert siden nov. 2000

FREVAR KF – Fredrikstad vann, avløp og renovasjonsforetak
Postboks 1430, 1602 Fredrikstad
Habornveien 61, 1630 Gamle Fredrikstad

Tlf.: 69 35 73 00 www.FREVAR.no

Design og trykk: AKRS og HEMB

Vedtatt av bystyret 15.06.2017